

SLOVENSKI NAROD

Izdaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2.-, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.-, večji inzerati petih vrst Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/I. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. — Račun pri poštne čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Zadnja pot kralja mučenika

Vsa Evropa se je v duhu poklonila apostolu miru

Beograd, 18. oktobra. p. Vso noč so bdeli stotisoči po beograjskih ulicah in lokalih. Deževalo je. Mraz je bil. Stotisoči so vztrajali. Zaman so bile odredbe oblasti, da se izprazni ulice, po katerih naj bi krenil sprevoz s truplom pokojnega vladarja. Nihče ni mogel odstraniti množice, ki so nemo pretresene od žalosti čakale, da poslednjič izrazijo svojo bolest in se poslovijo od svojega ljubljene kralja. Od saborne cerkve po dolgi Kneza Mihajla ulici, po Nemanjini ulici, vse do Wilsonovega trga, so bili pločniki in še del cestišč nabito polni ljudstva. Kmečki ljudje iz Hrvatske, iz Južne Srbije, iz Sumadije, iz Like, iz Bosne, v fesih, turbanih, šajkačah, gosposki ljudje v črnih oblekah, narod v narodnih nošah, vse je bilo tu zbrano, zedinjeno v bolestinu tugi. Le Wilsonov trg pred postajo je ostal prazen.

V saborni cerkvi

Krsto s truplom pokojnega kralja so že opolnoči prenesli v sprevoz iz starega dvora v saborno cerkev, kjer je bilo položeno na visok katafalk, ves ovit v temno vijoličasto blago, obdan s svečami in cvetjem. Vso noč je molilo svečeništvo, so peli pevski zbori bolestinu žalostinke. Svečano liturgijo je duhovščina molila tudi vse jutro tja do 8.45. Tedaj so pričeli oddajati ves potek poslednje poti pokojnega vladarja in njegovega zadnjega slovesa od ponosne jugoslovenske prestolnice, vse oddajne radijske postaje v Jugoslaviji, Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Češkoslovaški, Danski, Franciji, Nizozemski, Italiji, Luxembourgu, Madžarski, Nemčiji, Poljski in Rumuniji.

Slovo pravoslavne cerkve

Ob 8.15 je imel svečenik, ki je vodil cerkvena opravila, poslednji poslovilni govor. Dejal je: Ni je besede, ne izraza, ki bi mogla dostojno podati epopjo herojstva dejanj, čustev in misli Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Končala se je epoha silnega dela velikega vladarja, rajska vrata so se odprla, da sprejmejo plemenito dušo Sina naše domovine.

Začela se je ta doba v trenutku, ko je nastopil s slavo ovenčani prestolonaslednik na čelu junaškim armadam. Z vsem srcem spoštujejo tradicijo svojega velikega prednika Vojvoda Karadjordja, vzgojen po svojem znamenitem očetu pokojnem kralju Petru I. Osvoboditelju, poln najplemenitejših patrijskih čustev, je že v svoji mladosti stopil v najlutejše borbe za osvobodjenje in leta 1912 prevzel poveljstvo armade. S svojim brezprimernim herojstvom je še tisti trenutek postal simbol junaštva naše vojske, dika naše nacije. Narod ga je sprejel kakor od Boga poklicanega voditelja za končno borbo, za uedinjenje vsega našega naroda. Silni podvigi, nedosežne zmagave tega našega velikega vodje, ko vzbujale nade daleč na jug, še dalje na sever. Z nadčloveškim elanom je naš vladar na čelu svoje vojske s pomočjo zavezniške Rusije, Francije in Anglije, in s podporo modrih državnikov vodil od leta 1914 skozi Albanijo, pregonstvo, ves naš narod do veličastne zmagave na solunski fronti, ko je vstala zarja osvobodjenja, uedinjenja, ko se je ustvarilo krvavo poročstvo za našo bodočnost.

V svoji najvišji milosti je Bog dovolil, da se je ta veliki trenutek zgodil baš po volji Njega, našega največjega vladarja. Tisti trenutek so se vtelesile v našem mlademu regentu največje dobrote vsega našega naroda. Prenehala je vojna. Silnemu vojskovodji je sledil moder državnik, ki je v najtežjih trenutkih naše zgodovine, ko so strašne posledice svetovnega klanja prizadevale najstrašnejše udarce vsemu svetu in ko je Njegov vzvišeni oče kralj Osvoboditelj zagotovil svoje blage oči, posvetil svoje največje skrbni blaginji vsega naroda. Vsaka njegova misel, sleherni njegovo dejanje je bilo posvečeno čuvanju nacional-

nega in državnega edinstva, ki mu je bil On njegov glavni stebel. In baš ko je odhajal, da na prijateljskih francoskih tleh izvrši novo delo miru, so zločinski streli strli njegovo srce, ko je bila še poslednja misel, poslednji vzdih posvečen njegovi dragi in ljubljani Jugoslaviji: Čuvajte mi Jugoslavijo!

Resnično, s svojim silnim duhom, z neomajno voljo in vztrajnostjo, s svojimi velikimi diplomatskimi sposobnostmi je znal pokojni viteški kralj odstraniti tisoč ovir, ki so bile na potu nacionalnemu in državnemu edinstvu. Prijateljstvo Francije, Mala antanta, Balkanski pakt, zblizanje z bratsko Bolgarijo, to so bili največji sadovi njegove politike miru. Kot največji zaščitnik reda na Balkanu je pokojni kralj, naš vladar postal velik pobornik miru v vsej Evropi.

Pokojni vladar pa ni bil le silen vojskovodja, ne le moder državnik, nego vladar, človek, ki ga je vzljubil sleherni član našega naroda. Brezmejna je bila ljubezen, ki jo je pokazal na svojih poteh po naši mili domovini, tako med Srbi na jugu, v svoji zibelki Sumadiji, kakor v ponosni Vojvodini, v Bosni in Hercegovini, ob sinjih obalah Jadrana, ki mu je zanj posvetil še svojo posebno skrb, pa do rodovitnih polj Hrvatske in planin slovenskih, ki jih je tako neizmerno ljubil.

Velike so bile besede tvorca državnega in narodnega edinstva, ki jih je izgovoril deputaciji naroda pomladi leta 1930, ko je dejal: Vedite, da je vaš kralj neločljivo z vami, da enako čuti z vami in enako misli. Recite ljudstvu, da nas nikdar več ne razdvaja preteklost, marveč, da nas bo vedno družila naša skupna ideja jugoslovenskega edinstva.

Nepopisno so stotisoči ob mrtvaškem odru našega vzvišenega vladarja, so milijoni onemeli v tugi molče izpričali, da jim je beseda vladarja prodrla do najglobljih globlin njihovih src.

Svečenik je z bolestjo omenil smrt dveh velikih francoskih državnikov, ki sta izdihnila skoraj istočasno, kakor pokojni vladar, Barthouja in Poincarreja. Govoril je o človekoljubnih delih pokojnega vladarja, o njegovi skrbi za revne in osirotele, in zaključil:

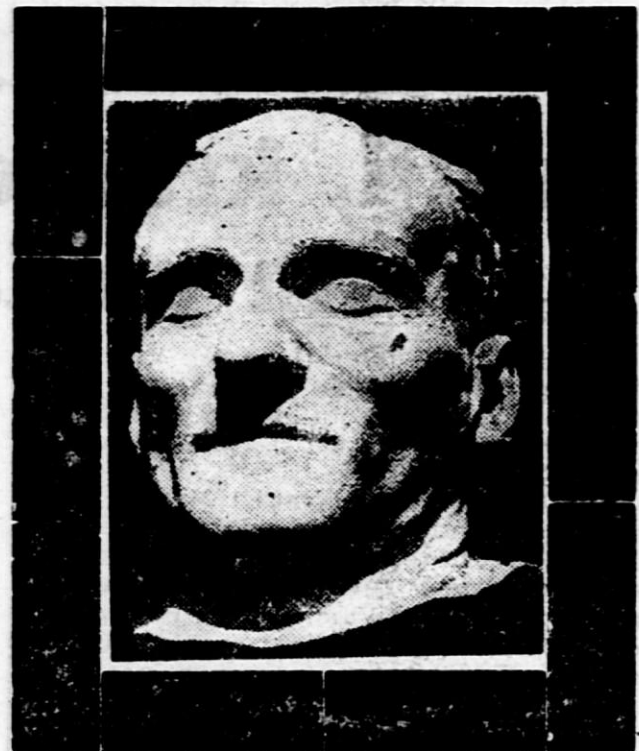
Prisegamo

Vse svoje življenje je posvetil narodu in domovini in ko je ustvaril trdne osnove nacionalnega in državnega edinstva, je kakor heroj na straži padel kot žrtev. Zato Tvojo največje žrtev narodu in državi in ti prisegamo pred Bogom in rešiteljem našim, da bomo izpolnjevali Tvoje sporočilo, da se bomo strinili v neprodorne vrste ob kralju našem

Veličasten žalni sprevoz

Povorka se je premaknila. Še vedno igra godba žalno koračnico. Še uro, morda dve in kralju mučenika ne bo več v prestolnici. Zvonovi zvone, v zadnji pozdrav truplu in duhu pokojnega vladarja, ki se oddaljuje po Kneza Mihajla ulici proti postaji.

Kneza Mihajla ulica! Kako prelestna, kako živa, kako vesela je bila v dne, ko je narod po njej manifestiral svojo ljubezen do svojega vladarja. Kako tužna, kako vse temna je danes, ko se po njej premika turobni sprevoz z zemskimi ostanke vladarja heroja. Po pločnikih glava pri glavi. Strašni pogledi brezizrazne neme bolesti. Nepregledna množica ljudi, oči, solz. Vso noč so prebedeli v mrazu in dežju, da bi se poslednjič razplakali ob slovesu velikega heroja, neizmerno ljubljene vladarja. In znova se čujejo letala. V smrtni tišini le ona brne. Vse oči se tedaj ozro tja doli proti saborni cerkvi, odkoder prihaja sprevoz. Počasi, trudno korakajo. Gojenci vojaške akademije nosijo križ in koljevo. Za njimi stopa godba 11. polka, nato poveljnik pogreba armijski general in nadomestnik kraljevega namestnika kneza Pavla Vo-

Petru II., da bomo čuvali Jugoslavijo do zadnjega našega diha.

Gospod Bog, nakloni nam v svoji neizmerni milosti moč in sposobnost, da bomo izpolnili svojo prisego. Slava viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju! Tiho je odjeknilo po vsej cerkvi: Slava!

Najtužnejši trenutek

Tedaj je nastopil najtužnejši trenutek, kar jih je bila videla saborna cerkev. Častniki so pristopili in dvignili krsto, da jo ponesejo na poslednjo pot. S prestola je vstal Nj. Vel. kralj Peter II. Nepopisen je bil pogled na mladega vladarja, po cerkvi na krsto, ki so jo odnašali z mrtvaškega odra. Ob njem je stala Nj. Vel. kraljica Marija, namestnik knez Pavle, knez Arzen. Pristopil je tudi rumunski kralj Karol, ki je vse do konca opela stal na straži ob krsti. Zbrali so se okrog prostora kraljica mati rumunska Marija, angleški princ Jurij, vojvoda Kentski, bolgarski knez Kiril, rumunski knez Nikola in predsednik francoske republike Albert Lebrun. Polagoma so odnesli krsto skozi špalir dostojanstvenikov iz saborne cerkve in jo položili na topovsko lafeto. Prav počasi se je sestavila povorka. Godba je zasvirala žalni marš. Nad cerkvijo so zabrnala letala, francoska, rumunska, češkoslovaška, naša, da izkažejo poslednjo čast kralju heroju. Za krsto je stopal mladi kralj Peter II., ob njem vsa v najtužnejši črni kraljica Marija, za njo kraljevski namestnik knez Pavle, rumunski kraljica Marija, knez Arzen, princ Jurij, knez Kiril, knez Nikola, Lebrun in ostali šefi držav in vlad iz vseh krajev sveta.

islav Tomić na konju, okrog njega njegov štab. V vodeči koloni prihaja polagoma oddelek kraljevske garde na konjih. Komaj se čujejo kopita. Narod plače, vse, karkoli mu vzbudi spomin na pokojnega vladarja, mu izsili solze.

Kraljevi gardi slede vojne zastave vseh pešadijskih, konjeničskih, artiljerijskih in inženjerskih polkov v državi. Z njimi so odposlanstva našega vojaštva, vse naše vojne sile. Zastavonoše stopajo v četveroredih. Vojna godba 7. polka svira žalni marš. Za njo prihaja vojaška odposlanstva prijateljskih držav. Prvi so francoski vojniki, 250 jih je. Nemo stopajo, visoki Bretonci v svojih modrih uniformah in črnih čeladah, njim na čelu Duploy. Globoko se klanja zastava verdunskega polka. Za njimi stopa oddelek francoske mornarice, 15 častnikov, 200 mornarjev. Vsi so s francoskih križark, ki sta spremljali naš vojni brod »Dubrovnik« v njegovi tužni poti iz Marseillea v Split. Tik za njimi stopajo gojenci vojaške akademije v Saint Cireu, kjer so francoski častniki vzgajali v vojaških vedah tudi našega pokojnega vladarja Petra I. Osvoboditelja. Za temi prihajajo

angleški mornarji, moštvo angleškega Sredozemskega brodogoja, ki je prav tako spremljalo vladarja na njegovi poslednji poti po našem Jadranu. Sledi oddelek rumunske vojske s polkovnikom Orsanujem na konju. Na čeladah rumunskih vojakov se blesti začetnica »A I.«, znak polka, ki je nosil ime pokojnega vladarja. Sledil je oddelek 9. konjeniškega polka z imenom Nj. Vel. kraljice Marije. Vodil ga je polkovnik Seruneanu.

Sedaj prihajajo čehoslovaki. Trije generali stopajo na čelu oddelka, ki ima žalne znake na levih rokavih, nato stopa 130 gardistov predsednika turške republike Kemala paše pod vodstvom gardnega komandanta Gadibeya. Vojaki so v belih uniformah in nosijo rdeče kape. Njim sledi oddelek grške mornarice z globoko sklonjeno zastavo. V prvih vrstah so podčastniki, nato ostali mornarji. Končno prihajajo naši mornarji v vodni koloni.

Letala še zmerom krožijo nad mestom.

V novi vodni koloni stopajo vojniki našega 18. polka. V popolni bojni opremi s čeladami na glavah. Prav nizko nad hišami je tedaj pribrela eskadrila treh vojnih letal. Za trenutek je brnenje motorjev napolnilo ozračje. Nešteti fotografirali in filmski reporterji, ki so neprestano odvijali filme in snemali povorko, množice, zastave, so se za hip obrnili proti letalom.

Ko so odkorakali vojniki 18. polka so prišli zastopniki francoskih bojnikov in za njimi naši heroji, odlikovani s Karadjordjevo zvezdo. Šest let so se borili na vseh frontah v vseh bitkah z odpornostjo levov, s stisnjenimi zobmi, molče, danes so jokali. V prvih vrstah so korakali častniki, za njimi odlikovanci v civilu.

Tedaj sta dva gardna častnika pripeljala kraljevega konja. Vedno je nosil pokojnega vladarja na vseh manifestacijah, ko je ljudstvo burno aklamiralo svojem kralju, je bil z njim. Z njim je bil tudi v dneh najhujših borb na bojiščih, z njim je tudi na tej poslednji poti.

15.000 vencev

Polagoma se pomika vrsta 15 kamionov do vrha preobloženih z venci in cvetjem. Po dva in dva vozijo težki avtomobili. 15.000 vencev je naloženih na njih, 150 je srebrnih med njimi. Kdo bi jih posamič preštel. Množica vsa skrušena bolestinu zre v te vence, v poslednje priče neizmerno ljubezni in udanosti za tragično žrtvovanjem suverenom. Med venci je tudi mnogo trnja in eden je ves spleten iz žitnega klasja. Med njimi je tudi izredno velik venec splitskega društva »Marian«. Osem metrov meri v premeru. Tri cipresne vejice sredi njega sestavljajo Karadjordjevo zvezdo in sredi nje belo cvetje začetnico vladarjevega imena.

Sokoli

Za kamioni stopajo Sokoli. Starešinstvo naših, starešinstvi bratskih češkoslovaških in poljskih Sokolov, za njimi nosijo sokolske zastave v štirih vrstah po 10 v vsaki. Vse sokolske zastave so odete v črno. Z njimi koraka sokolski naraščaj v deseteroredih.

Venci tujih vladarjev

Neobičajno impozantno sliko podajajo tudi venci tujih vladarjev, ki jih nosijo takoj za sokolskim naraščajem. Tu so venci angleškega kralja Jurija, rumunskega kralja Karola, bolgarskega kralja Borisa, japonskega carja, italijanskega kralja, kraljev Švedske, Norveške, Danske, Nizozemske in Albanije, predsednikov Lebruna, Kemala paše, Masaryka, Zaimisa, Mosickega in drugih. Tudi venec predsednika Hitlerja je tu. Na njem napis: Edinemu heroju nasprotniku v nekdanji vojni — nemška vojska.

Drugi venci

Tu je tudi venec francoske kolonije v Beogradu, ves iz trnja. Vence nosijo naši mornariški častniki. Tu so tudi venci vseh naših občin, vseh naših velikih nacionalnih kulturnih, prosvetnih in humanitarnih organizacij, venci nešteti naših kolonij v tujini, najlepša med poslednjimi sta venca jugoslovenske kolonije v Trstu in v Londonu.

Duhovščina

Za venci stopa pevski zbor »Obilič«. Vsi pevci so v črnem. Nato pa sledi dolga povorka duhovščine. Simbolično so zbrane vse veroizpovedi, da skupno izkažejo tudi danes najglobljo, najiskrenejšo čast pokojnemu vladarju Zedinitelju. Na čelu duhovščine stopa sivolasi dr. Bauer, glavni zastopnik katoliške cerkve v naši državi. Z njim je koadjutor dr. Stepinac, nato sedita predsednik Sinoda Alkalay in Rejs Ul ulema Maglajić in vsi ostali najvišji zastopniki jugoslovenskih veroizpovedi. Nato pa koraka v dolgem sprevodu pravoslavno svečeništvo. 200 duhovnikov v žalnih oblačilih. Ob njih stopa deca v dveh dolgih vrstah. Sledijo episkopi in nazadnje njegova svetlost patriarh Varnava.

Spet so zakrožila letala nad sprevozom. Cele eskadrile odbrane proti postaji.

Vojaški dostojanstveniki

Za svečeništvom prihajajo vojaška godba, ki svira žalno koračnico. Za godbo stopajo vojaški dostojanstveniki z vladarskimi insignijami. Armijski general Nedić nosi na blazini kraljevo krono. Krona, dragoceno delo iz pozlačenega bronu se medlo svetli v turobni dan. Počasi, previdno, skoraj pobozno jo nosi prvi general. Za njim stopa admiral Prica in nosi žezlo. Nato general Lazić, ki drži pred seboj kraljevo jabolko na blazini. General Krstić s kraljevim praporom in končno general Jurišić s kraljevo sabljo.

Lafeta s krsto

Počasi se bliža topovska lafeta, sredi spremstva najvišjih dostojanstvenikov, kakor da bi se razpočilo srce vsemu narodu je tedaj zaplakala vsa silna množica, popadala na kolena, ječala in se klanjala. Ne da se opisati ta strahotno bolestinu prizor.

Kralj in kraljica

Za krsto je vsa skrušena stopala kraljevska rodbina. Mali kralj Peter v sokolski uniformi, ob njem njegova mati kraljica Marija, nato rumunska kraljica mati Marija, knez Arzen, knez Pavle, knezinja Oolga, knezinja Ileana, knezinja Marina, grški kralj Jurij, rumunski kralj Karol, predsednik francoske republike Lebrun, ki mu je blestela preko prsi Karadjordjeva zvezda, angleški princ Jurij, bolgarski knez Kiril, predsednik pruske vlade in zastopnik nemškega predsednika general Göring, rumunski princ Nikolaj, vojvoda Kentski, vojvoda Sooletski in za njimi ogromna povorka zastopnikov tujih držav, albanski delegaciji na čelu adjutant kralja Zoga Zef Seregi, pred belgijsko delegacijo vojvoda Verier, v bolgarski delegaciji zunanji minister Batolov kot zastopnik vlade, vojni minister general Zlatev kot zastopnik bolgarske vojske, v grški delegaciji zunanji minister Maksimos, kot zastopnik predsednika republike in vlade, general Magarakis, kot zastopnik grške vojske in admiral Ekonomu kot zastopnik grške mornarice. V danski delegaciji adjutant Dirning, v angleški delegaciji adjutant angleški admiral Fischer, v italijanski delegaciji grof De Celeri in brigadni general grof Gleria, v japonski delegaciji japonski poslanik na rumunskem dvoru, v letonski delegaciji poslanik Lubša iz Prage, v madžarski delegaciji Alt, postank v Beo-

V duhu spremljamo svojega kralja na zadnji poti

Vsa Ljubljana je bila danes izpremenjena v žalno svetišče, kakršnega še nismo nikdar videli, niti slutili. — Slovo dravske banovine od ljubljenege vladarja

Ljubljana, 18. oktobra.

Prvi dnevi po usodnem dogodku so se odražali v Ljubljani v nekakšnem preplahu, splošni zmedenosti in neizvestnosti. Vsem, tudi v turobni vznešenosti, in iskanju besede, še ni bilo pravega pojmovanja, usodnost dogodka še ni bila prodrla do vseh globlin zavesti. Morda je bila to samo gluha, še ne dovolj domamljiva bolečina, morda so bile besede še prazne, brez pravega zvoka. Rana začne skelati šele čez nekaj časa. Devet dni je preteklo od tedaj, devet črnih dni, kakršnih pač Ljubljana še ni doživela in jim ne moreš niti analogije. Danes je pa črni četrtak. Vsi teden je bil kot veliki teden s svojim velikim četnikom in petkom, veliki teden naroda. Toda veliki teden brez veselja, velike nedelje. Drugi četrtak po usodnem dogodku, še bolj žalosten od prvega.

Ze večer je Ljubljana domela, kako turoben dan bo danes, že večer je se začela odevati še v globljo žalost. Davi se je začela zgodaj buditi v živo jutro, ki je bilo skoraj tako turobno kot lani v septembru, ko je strmoglavilo pri Studencu letalo. Toda današnji dan je tako poseben po svoji turobnosti, da ga, kot rečeno, v Ljubljani ne moremo primerjati z nobenim drugim.

Sivo jutro, ki se v njem odražajo črne zastave in ki v njem tožijo zvonovi vseh cerkva kot v žalnem zboru, na obrazih mešarov pa povsod leži poseben izraz. Ulice so že živahne na vse zgodaj. Posebno praznično jutro je brez tiste praznične veselosti, ki se polasti človeka od dnevi, ko se prepusti brezskrbnosti ter pozabi na vsakdanjost. Ljudem se mudi na cesti, polasta se jih nervoznost in ne morejo se otresti mračnosti, četudi bi se je radi. Solariji se zbirajo že ob 7. v solah. Skoraj vse ulice so jih polne. Čeprav otroci še ne morejo dovolj doumeti žalosti in pomena današnjega dne, vendar tudi na njihovih obrazih ni tiste otroške brezskrbnosti in ne smeja. Resni in zamišljeni so hiteli v šole, kot da so že odrasli, kot da so se postarali v teh dneh.

Uradniki se zbirajo v skupinah pred svojimi uradi ter odhajajo korporativno k masi. Povsod v središču mesta srečujemo mešane v svečanih oblekah in stolnicah se naglo polni. Obležje črne četrtke je čedalje močnejše, od trenutka do trenutka.

Povsod se med spuščenimi zastavi trgovin vrste oltarji. Luči gore pred kraljevo sliko, morje luči in prižigajo se še na oknih, toda mračnost in turobnost se še tem bolj stopnjujeta; to ni tista svečana razsvetljava ob veselih narodnih praznikih, danes je črni četrtak. Skoraj na slehernem oknu stoji sveča. Tu in tam so pritrjeni na oknih tudi črne zastave. V oknih velike trgovine na Dvornem trgu se vrste kraljeve slike v celni vrsti med belimi krizantemami. Balkoni banovinske palače so odeli v črno. Veliko balkonsko okno dramskega gledališča je drapirano s črno kot veliki oltar na tihem nedelju. Na balkonu stoji visoki svečnik sredi zelenja, visoko v ozadju je pa velika kraljeva slika. Vse Kongresni trg je pa kot velika žalna dvorana. Mogoče pročuje cerkve pokrivajo črne zastave, črno pa prepejojo grlande zelenja in vencu. Tudi šole ob cerkvi sta odeli v črno in v zelenjem. Prav tako so v vencih in žalni barvi druge hiše na Kongresnem trgu. Zdi se, da si stopil v veliko svetlišče, ki ima oltar pred trojiškim stebrom, ki je tudi oltar v črno in ob njem je cel zgodaj, olednavor, zelenja. Ob stebrih so razpostavljene stoli za odlične predstavnike, na kandelabrih vzdolž trga pa so nameščeni zvoni.

Pročuje mestne hiše napravi silen vtis. Visoko ob drugem nadstropju žari napis iz žarnic, odelih v črno kopreno: Slava kralju mučeniku Aleksandru I. Na balkonu pa gori napis v svetlejši barvi: Živel kralj Peter II. Na ploščadi gori velika sveča pred kraljevim kipom, ki stoji sredi cipres. Poseben občutek se ti zbudi ob pogledu na magistral, ob pogledu na spomenik Osvoboditelja, na oltar na ploščadi in napise, ki žare na pročelju, odelim v črno. Kot da je s posebnimi besedami napisana zgodovina naše vladarske hiše, zgodovina Jugoslavije ter našega naroda.

Toda ne govori s posebnim jezikom le magistral. Vsa Ljubljana govori v nemem jeziku o pomenu črne četrtke, izraža najglobljo žalost. Vendar se zdi, da leži nad mestom globok molk, ki ga trgajo le zvonovi in grmenje topov.

Kot prižgan žrtvenik

Povsod, kamor se ozreš, drhte luči, vsa Ljubljana je kot en sam oltar, prižgan žrtvenik. Čestne luči so zagnjene v črno in vse prižgane ne le v središču, temveč tudi na periferiji. In ne le v središču, tudi na periferiji je skoraj sleherni okno oltarček. Povsod so ljudje jutraj spontano prižigali sveče že ob 8. Nihče jih ni na to opozarjal. Vse prevaja in isti občutek, ena misel, kolektivno čustvo. In še tem večji vtis napravi na človeka ti skromni oltarčki, ker je v njih še pristnejše čustvo.

Se tem bolj so pa razsvetljena okna po mestu, v središču, kjer se preliva po ulicah črna procesija ljudi. V Ljubljano so prispeli tudi mnogi deželani, a domačini so vsi na ulicah. Čeprav je bil Kongresni trg povsem poln, se to ni skoraj nič poznalo po ulicah v središču, kjer hodijo ljudje v molku od oltarja do oltarja. Kakor križev pot z neštetimi postajami. V vseh oknih gore sveče, toda prižgane so tudi med cvetjem, povsod se očituje iskreno čustvo ljudi, ki so okrasili okna. Med morjem drhtečih plamenčkov sveč pa tu in tam stoji tudi parji oltarji, ne le pred magistralom in na Kongresnem trgu. V množicah stoji ljudje v Prešernovi ulici pred Mestno hranilnico. V veži stoji velika kraljeva slika kot na oltarju sredi prižganih sveč, da imaš vtis, da se je veža spremenila v malo svetlišče.

Pogled ti obstane na nebotičniku, kjer plapolajo visoko ob 11. nadstropju plameni v žarah kot na ogromnem, edinstvenem

žrtveniku. Ob žarah vihrajo na vseh ogalih zastave. Mračen dan je, kot da se je tudi nebo odelo v žalost. Siva je tako gosta, da leži nad mestom somrak, ki v njem gore luči kot v temni, bolešni pravilčnosti. Na obrazih vseh ljudi se pa odraža neizprosna, trda stvarnost.

V stolnici

V turobno mrtvo jutro so se že na vse zgodaj oglašali zvonovi vseh cerkva in popolnoma tiho so prihajali predstavniki banovine in vse Ljubljane proti stolnici, a šolska mladina v druge za njo določene cerkve. Po vseh hišah okrog stolnice so okna okrašena z zelenjem in črnimi zastavicami, med njimi pa stoji svečka. Čudna tišina leži nad stolnico in vso njeno okolico in komaj se čujejo avtomobili, ki popolnoma tiho prihajajo pred stranska vrata. Ne premakne se tudi pred stolnico postavljena čista četa v polni bojni opremi s čeladami na glavi in tiha je na njenem krilu vojaška godba.

Do zadnjega kotička nabita cerkev Sv. Nikolaja je vsa v lučih in črnih florih. V črno je ovit oltar, črn je škofovski sedež na levi in črna je preproga pred oltarjem. Črni so klečalniki za bana in divizijskega generala in črno so pregrnjene klopi. Velikostno buče orgle in njih akordi se mešajo z zvonjenjem ter s streli topov. Jasno se, pred oltarjem odraža visoka postava prošta Nadraha in njegove številne asistencije v bogatih vijoličnih ornatih. Stolni pevski zbor odpeva mogočno, a v cerkvi ni nikjer grobja, niti krotke ter le težka mrtva tišina.

Globoko se na levem klečalniku sklanja ban dr. Drago Marušič in na desni komandant divizije general Cukavac, na sredi med njima pa bleščeči praporci jezdega odseka Sokola ter pevskih društev Ljubljanskega Zvona in Ljubljane. Za banom sede v klopih podban dr. Pirkmajer, poleg njega pa konzularni zbor s konzuli: Ševčikom, grofom Orsini-Rosenbergom, Remerandom, Natallijem, dr. Dularjem. Hien-

Pred črnim katafalkom na Kongresnem trgu

Ljubljana je izpremenjena v žalno svetišče, kakršnega nismo še nikdar videli, niti slutili. Ogromno žalno svetišče je Kongresni trg z monumentalno fasado nunske cerkve. Vse cerkveno pročelje je v črni in zelenih smrekovih vencih, univerza je vsa v črnih draperijah in lovorjavih drevesih, prav tako pa tudi starodavna poslopja ob strani in poslopje Filharmonične družbe, ki se nad njimi skozi tanko meglo vidi z Gradu svetel napis: Čuvajte Jugoslavijo! Vse čestne svetiljke mrtvo žare skozi flor.

Na stopnišču pred glavnim vhodom v nunsko cerkev je pripravljen harmonij, ki bo spremljal pevce, pod stopnicami se je pa v dolgi vrsti postavila častna četa v polni vojni opremi z godbo na desni. Tudi cerkev je vsa v lučkah, ki trepetajo tudi po vseh drugih oknih prostornega, v svetlišče spremenjenega trga.

Stebre znamenaja sv. Trojice pred cerkvijo spiralo ovija črn pramen in se iz gublja v vrhovih visokih palm. Na stebrih je pritrjen ogromen smrekov venec, a pred znamenjem je postavljen črn katafalk, ki ga krona srebrni šlem z viteškimi insignacijami na državni trobojnik. Na katafalku sioni bel križ z zlatim imenom Olega, ki se poslavja od nas, a na križu je naslonjen lovorjev venec slave. Na levi in desni gorita ob katafalku dve, kakor moška roka debeli sveči, pred njim pa ogromna rdeča sveča ljubezni in tolažbe. Že se ob katafalku postavila tudi častna straža vojakov z nasajenimi bajoneti in potegnjenimi sabljami ter častna straža gasilcev, saj je tudi že prikorakala dolga vrsta gasilcev ljubljanske župe pod vodstvom župnega načelnika Vrbinca. V prvih vrstah spet stari,

Slovo stolnega prošta Nadraha

Komaj so izvenili žalobni akordi veličastne Beethovne koračnice, je stopil na črno preoblečen žalni oder pred mikrofon prošt Nadrah in s turobnim glasom spregovoril:

Neredko vidimo na potu, ki vodi s pokopališča proti Ljubljani, tale prizor: Mater, črno oblečeno in zakritim obrazom in okoli nje sinove in hčere, vse objokane in potrte. Ali ni ta vdovela, v globoki žalosti zatopljena mati naša draga Jugoslavija in njeni žalujoči otroci mi vsi, in vsi Jugoslavlani?

Najtesnejša zveza, ki je med ljudmi na zemlji mogoča, je po božji volji zveza med možem in ženo v svetem zakonu. Oba sta po besedah našega odrskega eno telo. Ta zveza, je lepa podoba razmerja med kraljem in njegovim kraljestvom. Kakor pošten mož svojo ženo ljubi in zanjo živi, tako je kralj Aleksander ljubil svojo Jugoslavijo. Za njo je živel, za njo delal, za njo se žrtvoval, za njo je dal tudi svoje življenje.

O Jugoslaviji, veliko si izgubil! Njega, ki si ga tako močno ljubil, ki je bil tvoj varuh, Tvoja opora, tvoje upanje in tvoj ponos. Njega ni več. Zato si oblika črna obleka in žalna petje zvonov oznanja nelzerno bol tvojega srca. Le žaluj in plakaj, Jugoslavija, ker tvoja izguba je velika.

Mati žaluje in z njo žalujejo njeni otroci. Postali smo sirote, izgubili smo očeta. Kralj je oče svojega naroda in ista IV. zapoved, ki zapoveduje spoštovati teleme-

gom, štrucijem in knezom, za temi pa banska uprava z načelniki in uradniki. Rektorje zastopa prof. dr. Krek, tehnični dekan dr. Vidmar in več univ. profesorjev. Pod vodstvom predsednika apelacije Vrančiča so polnoštevilni zastopani tudi vsi oddelki apelacije in okrožnega ter središkega sodišča, finančna direkcija z direktorjem dr. Valjavcem na čelu, železniška direkcija z direktorjem Cugmusem poštne direkcija z direktorjem dr. Tavzesom in drugi uradi prav tja doli do pod kor. Po sredi stoji zastopstva vseh ljubljanskih sokolskih društev v krojih, na desni pa oficirski zbor in rezervni oficirji, a v desni kapeli narodne dame v žalnih oblekah. Polnoštevilno so zbrani tudi mestni svetniki s podžupanom Jarcom in magistratno uradništvo z direktorjem Jenčigajem na čelu, upravniki policije Kerševan, ZTO s predsednikom Jelačinom in mnogimi člani ter tajniki. Židovska komora s predsednikom dr. Zivornikom. Zveza industrijcev z generalnim tajnikom Šukljietom. Pokojniški zavod s predsednikom dr. Baltičem, volesojem s predsednikom Bonačem in zastopstva vseh mogočih korporacij in organizacij a vsi v nemni žalosti. V očeh dam se lesketajo solze.

Kakor se je žalna ceremonija pričela v dostojanstveni tišini, tako po cerkvenem opravilu množice spet tiho odhajajo iz cerkve, kjer že valove druge črne množice proti Kongresnem trgu. Ves Marijin trg je poln ljudstva in na oknih že gore sveče. Preplašeni frfotajo po zraku golobje in topovi neprestano naznanjajo, da se Jugoslavija poslavlja od svojega Velikega kralja.

Parastos

v pravoslavni kapeli

Srbska pravoslavna parohija je imela davi ob 7.30 parastos v pravoslavni kapeli. Parastos je daroval prota Glogje Budimir, prisostovali pa so mu številni zastopniki državnih in vojaških oblasti ter zastopniki javnih korporacij, med njimi podban dr. Pirkmajer, general Popović, zastopniki sodišča, univerze in drugih društev. Parastos je trajal do 9.15.

zaslužni gasilski veterani, osivali pri požrtvovalnem delu za bližnjega. Bilu 200 gasilcev je iz Ljubljane in njene okolice, vsi že v novih krojih. Na levi strani proti Gradšču so postavljene vrste stolov, ki jih tiho in brez zmede zasedajo dostojanstveniki, na desni strani proti Zvezdi pa že stoji oficirski zbor z izredno velikimi števili rezervnih oficirjev. Po sredi so pričeli korakati najmanjši z naših šol, skoraj prvi koraki ob katedri. Skavti so zaprli z vrvmi Zvezdo do Kongresnega trga, na sredi se pa poleg dveh praporov gasilcev že tudi svetiljo trije mali praporci skavtov. Vsi dohodli na Kongresni trg so strogo zaprti, a vendar se trg polni z nenavadno naglico, kakor bi se ulili črni valovi reke žalosti nanj.

Ko so zbrani predstavniki na desni strani katafalka zasedli sedeže in ko so se strnile sokolske edince, gasilske čete, razne nacionalne organizacije, Narodna odbrana, četniki in šole od katafalka pa do kina Matice, je prispela duhovščina s stolnim proštom kanonikom Nadrahom, ki so ga spremljali štirje kanoniki v vijoličastih žalnih ornatih. Tudi proš je bil v vijoličastih žalnih ornatih. Tudi proš je bil v vijoličastem ornatu, na glavi je imel belo mitro. Duhovščina je zavzela prostor pred katafalkom, med tem je pa godba dravske divizije zalagala turobno Beethovo žalostinko.

Vsa množica se je odkrila, nema boleš je znova presunila vsa srca in mnogim so se orosile oči, a ženske so ob misli, da našega ljubljenege kralja ni več, bridko plakale.

ga očeta, zapoveduje spoštovati tudi kralja. »Spoštuje svojega kralja, moli zanj, bo di mu pokoren.« to je vsakega kristjana sveta zapoved.

Ce torej mi kristjani danes žalujejo za svojim kraljem, ni to hinavščina, ni to samo neki naravni čut, ampak je izpolnjevanje nam vsem tako svete četrte božje zapovedi.

Katekizem pravi, da morajo otroci starše spoštovati in ljubiti tudi zato, ker so jim veliki dobrotniki. In dobrotnik, velik dobrotnik je bil nam Jugoslovenom pokojni kralj Aleksander. Mogel bi govoriti o njegovem uspešnem delu za mir med narodi, mogel bi povedati o njegovem delu še to in ono, v čemur smo imeli koristi, pa ne zadosti, če poudarim samo dvoje dejstev:

Naš mali slovenski narod je bil v veliki nevarnosti, da preneha biti, na severu je polagoma izumiral in na zahodu so se čuli že obupni klici: Ali Jugoslavija ali smrt! Pa nam je bog poslal moža, ki nas je otelel ne varnosti in vse tri bratske narode združil v eno, močno državo. Aleksander Zedinitelj nas je rešil narodne smrti.

Pa čujmo še drugo dejstvo. Ko smo zvedeli strašno novico o marsejskem zločinu, nas je spreletal mrz in si silil vzkiike: Uboga Jugoslavija! Kaj bo s teboj? Toda glejte, po vsej državi vlada red in mir in vsi državljani mirno in brez strahu opravljajo svoje posle. Tudi za to se imamo zahvaliti dalekovidni modrosti svojega modrega kralja.

Ko torej žaluje za njim otroška ljubezen, je pravilno in krščansko, da za njim tudi hvalno pretaka solze. Vsi žalujejo, ko so nam sovražne sile ugrabile tako dragoceno življenje. Toda samo žalovati bi bilo premalo. Naša ljubezen in hvalnost se mora kazati tudi v dejanju, zlasti v molitvi in dgu.

V molitvi. Sveto pismo pravi: sveta in dobra je misel moliti za mrtve, da bi bili rešeni svojih grehov. To sveto in zveličavno misel si bomo danes vsi osvojili in ne bomo nehali moliti za večni pokoj našega rajnega kralja. Da, molimo! Obenem pa tudi delajmo po želji visokega pokojnika za lepo našo domovino. On nas je zedinil, on nam je ustvaril Jugoslavijo. Mi pa to njegovo delo nadaljujmo zlasti s tem, da prenehajo med nami vse sovražnosti, da bomo edini tudi med seboj. Združimo se v krščanski ljubezni, bodimo si bratje. Vse svoje delo za domovino pa postavimo na trdni temelj svete vere. Vsak drug temelj pomeni zidanje na pesek, kdor pa zide na verski podlagi, ta je svojo hišo postavil na skalo. Tako nam mora biti Jugoslavija. S svojim delom za domovino na bomo združili nemajno zvestobo do vladarske hiše, s katero nas je združila Božja Previdnost. Zvestoba do vladarske hiše je nam Slovincem prirojena. Od svojih dedov smo jo podedovali s sveto vero, v kateri je vsaka zvestoba trdna zasidrana. Kdor bo ostal Slovenec zvest bogu, bo ostal zvest tudi svojemu vladarju.

Narod slovenski bo ohranil hvaležen spomin svojemu pokojnemu kralju Alek-

sandru Zedinitelju, svojemu novemu kralju pa bo izkazoval vso ljubezen, spoštovanje in pokorščino.

Dobri bog nam ohrani kralja Petra II. Naj počiva nad njim božji blagoslov in božje varstvo.

Po govoru je prošt Nadrah opravil kratke žalne molitve, a cerkveni pevski zbor cerkve sv. Nikolaja, ki je bil zbran na stopnišču pred monumentalnim pročeljem nunske cerkve, je pod vodstvom Stanka Premrlja zapel posebno žalostinko istega skladatelja: »Kralju Aleksandru«. Velikostni psalm je vsem segel globoko v srce.

Začuli so se dve, tri rezka povelja, strumno sta se zavrnavali za spomenikom sv. »Trojice postirani četi, sledilo je gromko povelje: pali! In že so zadonele tri salve kot zadnji pozdrav blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Votlo je zagrmelo črno preoblečen boben godbe dravske divizije in zopet je zadonel velikosten koral Beethovne žalne koračnice.

Ko so izvenili zadnji akordi pretresljive žalostinke, je 500 zbranih pevcev vseh ljubljanskih pevskih društev pod vodstvom skladatelja Zorka Prelovca zapelo »Usliši nas, Gospodi!«, »Človek, glej!« In »Zadnje slovo«. Množica, ki se je bila že poprej odprla, je še bolj sklonila glave, potrti in skrušeni so ostali ljudje, a solze so jim vrele iz oči in močile tla.

Prošt Nadrah je potem ob asistenci vseh duhovščine opravil molitve za mladega kralja Nj. Vel. kralja Petra II.

Poslovilne besede bana dr. Marušiča

Čim so bili cerkveni obredi končani, je stopil na črno preoblečen oder pred mikrofon ban g. dr. Marušič in spregovoril:

Tužni zbor!

Dosegli smo zadnjo postajo križevnega puta, ki smo ga nastopili, ko so strel v Marseillu oznanili svetu strašno vest, da je ugasnilo dragoceno življenje našega nesmrtnega vladarja, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Od onega usodnega večera pa do danes ena sama veriga žalosti, tuge, gneva in bolesti. Veselili smo se, da sprejmemo svojega Vodnika, ko se vrne s svoje triumfalne poti v zavezniško Francijo, prinašajoč nam in vsemu svetu nove vere v mir in složno sožitje med narodi. Koliko razočaranje! Mesto da ugledamo Njegovo blago so smehljajoče obličje, smo v duhu spremljali Njegovo prestreljeno telo, ko se je bližalo domačim obalam, da najde v jugoslovenski zemlji svoj večni mir in pokoj. Težko ozrače je leglo na našo lepo slovensko zemljo. Ljubljana, vedno vesela in živahna, je postala tiha in turobna, iz slehernega kmečkega doma se čuje ihtenje in jok. V trenutku, ko tu zbrani slavimo spomin Velikega Vladarja, pojo v pretolnem Beogradu zvonovi svojo žalostno pesem, po njegovih črno odelih ulicah se pa med špalirjem itečega jugoslovenskega naroda vije žalni sprevod. Kralj Aleksander je nastopil svojo zadnjo pot.

S strašnim udarcem je usoda posegla v razvoj našega narodnega in državnega življenja. Ko smo stiri in onemeli sprejeli strašno vest o Njegovi mučeniški smrti, nam je bilo, kakor da se rušijo tla pod našimi nogami, da drvimo nevzdržno navzdol — v prepad. Široka vrzel je zazijala pred nami, prevladala nas je skrb, tuga in obup. Težko bi navedli iz tisočletne zgodovine primer, da je smrt vladarja tako globoko odjeknila, kakor je silno in veličastno odjeknila v srcu jugoslovenskega naroda tragična smrt Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, našega nesmrtnega Vladarja in Gospodarja. Kako tudi ne bi! Saj nam blagopokojni Viteški kralj ni bil samo kralj in vrhovni predstavnik države in naroda, On nam je bil več, stokrat več.

On je tvorec naše svobode in na tej najdragocenejši pridobitvi naše narodne zgodovine bo za večne čase blestelo ime Našega Velikega Mučenika. Ko ga danes skrušeni spremljamo na Njegovi zadnji poti, se s hvalnostjo spominjamo vseh duševnih in telesnih naporov, ki jih je tekem Svojega kratega, a bogatega življenja posvetil uresničenju te visoke zamisli. V duhu vidimo mladega prestolonaslednika, ko vkoraka po slavni kumanovski bitki in staroslavno Dušanovo Skopje, prinašajoč stoletja podjarmljenim bratom svobodo in pravico. Tužno Kosovo polje je maščevano, temelji jugoslovenskega Piemonta so postavljeni. Ovenčan z lovorom Zmaga se vrača na čelu Svojih nepremagljivih viteзов v Beograd. Vse jugoslovenski narodi čuti v tem trenutku v Njem svojega bodočega Osvoboditelja in Vodnika. V strašnih letih svetovnega klanja vidimo zopet prestolonaslednika Aleksandra na čelu Njegovih herojskih vojsk, ki jih v nepopisnih mukah in težavah vodi od zmage do zmage, imajoč pred očmi samo en cilj, vreden vsakih žrtv: Osvobodjenje in zedinjenje vseh Jugoslovenov.

Žrtve niso bile zaman. Njegovo delo je usoda bogato nagradila. Nad nami je zasiljalo toplo solnce Svobode, ki je jelo ogrevati ves naš narod od Triglava do Kajmakčalana, od Timoka do našega modrega Jadrana. V navzočnosti predstavnikov celokupnega naroda je dne 1. decembra 1918 svečano proglasil zedinjenje vseh Jugoslovanov v svobodni, neodvisni državi.

Jugoslavija, ta naš stoletni sen, je postala živo meso, On pa je postal simbol naše Svobode in našega Edinstva. Ko so utihnilli topovi na bojnih poljanah in je na svetu zavlada že težko pričakovani mir, je naš blagopokojni Veliki Vladar Svojo silno vlogo narodnega heroja, borca in tvorca neodvisnosti še prekosil s Svojim genialnim, od vročega rodoljubja prežetim državniškim delom. Pripadla Mu je težka naloga, da privede s hrvoj prepojeno, od svetovne vojne do mozga izmučeno zemljo, zopet mirnemu razvoju, da se sprostijo vrline naroda k napredku, sreči in blagostanju.

Težka je bila ta naloga, skoro pretežka za enega človeka. Jugoslavija, ki se je zllila iz raznih pokrajin, sicer bratskih po jeziku in čustvovanju, vendar skozi stoletja razdvojenih vsled tujegega jarma, ni mogla dolgo najti svojega ravnovesja, tem manj, ker razburkani povojni časi, ki so na vsem svetu povzročali občutek negotovosti, niso bili ugodni za mirno ustvarjanje delo. In v teh burnih časih nam je bil On osrednja ose vsega državnega življenja. On je bil vrhovni razsodnik v vseh naših notranjih sporih in trenjih. Ni bil Svojemu narodu le kralj, bil mu je ob Boga poslan Oče in Voditelj. S pogumom, Svoje svetle preteklosti vredno gesto, je z zgodovinskim šestojanuarskim manifestom udaril čvrste temelje naši narodni in državni politiki ter jasno in nedvoumno začrtal smernice vsem bodočim pokolenjem. Ob tem visokem polnovernju državljanskih dolžnosti so se razbili vsi malenkostni spori in narod se je zgnil v vsej svoji celoti okrog svojega Voditelja, kateremu je neomajno zaupal in Ga brezmejno ljubil.

V zavesti, da je mogoče vsestranski razvoj latentnih narodnih sil samo v mirnem ustvarjanjem delu, je postal On prvi mirovtorec v Evropi. Čvrsta zgradba Male antante, ki je najmočnejše jamstvo miru v srednji Evropi, in ki je dala neštete dokazke svoje življenjske sposobnosti in svojega ogromnega pomena za svetovni mir, je Njegovo delo. Ali to Njegovemu geniju še ni zadostovalo. Bilo je potrebno priboriti Jugoslaviji oni sijaj in položaj v zunanjem svetu, ki ga po svoji geografski legi in po imenitnih vrlinah svojega naroda v polni meri zasluži. Zato je ustvaril — izhajajoč od edine pravilnega načela, da balkanski narodi ne morejo in smejo biti zgolj predmet svetovne politike, temveč, da morajo postati vorni subjekt iste, — balkanski pakt. In že Ga vidimo neumornega na delu, da dá pravo moralno in stvarno vsebino tej veličastni zamisli, vidimo Ga, kako v svoji veliki širokogrudnosti — pozabljajoč na vse, kar je kruta zgodovina napravila, da bi balkanske narode razdvojila, — udarja temelje zblizanja obeh bratskih narodov, jugoslovenskega in bolgarskega. Vidimo Ga, kako ob nepopisnem navdušenju vsega Svojega naroda, slavi nepopisne triumpfe v bratski Sofiji in s tem začrtava jasno in določeno smer jugoslovenski in balkanski politiki. In še večji triumf Mu je pripravil francoski narod, ki je pravilno ocenil ogromno delo in nedosegljive vrline našega Kralja. Še nikdar ni bil noben suveren doležen takega sprejema, kakor bi ga bil doležen On. Ali v trenutku, ko je Beli Orel najvišje vzletel in razsiral Svoja krila, Ga je zadela zločinska krogla in padel je Orel s strtimi krili na tla. Kakšna strašna tragika, ki jo more ublažiti samo zavest, da je Njegovo delo nesmrtno!

Ce mora že ta bežen pogled na življensko delo Velikega Vladarja vzbuditi pri slehernem dobro mislečem človeku neomejeno občudovanje, kako neizmeren je dolg, ki ga dolgujemo mi, ki smo uživali in uživamo trajne sadove Njegovih plemenitih naporov. Najveličastnejši spomenik bi ne mogel izraziti ene hvalnosti, ki jo čuti ves naš narod do svojega mučeniškega Kralja. Zato smo Mu pa dali najsveteljšo, kar imamo, dali smo Mu svojo srčno ljubezen. In kako bi ne! Saj je bil najboljši sin Svojega naroda, kri naše krvi, v Svojih človeških vrlinah posebejljena sinteza naše narodne duše. Ko smo govorili o našem Kralju, smo imeli vsi željo, da bi svet sodil naš narod po našem Kralju. On je bil tako naš, z vsako kapljo Svoje krvi, z vsako Svojo mislijo, da si brez Njega tudi naroda samega nismo mogli predstavljati. Poleg vrline duha so ga dšile tudi vse vrline srca. On je bil prvi oči Svojem narodu, blag in dobrotljiv. Vsaka Njegova misel je bila posvečena dobrobiti naroda in zlasti mi Slovinci smo bili deležni Njegove posebne ljubezni. Saj ni bilo skoro kraja v Sloveniji, ki bi ga On ne poznal, in stotine priprosti sinov našega ljudstva hranijo Njegovo prijazno besedo, Njegov blag smehljaj, kot največjo svetlino v svojem spominu. Zato Ga po pravici objokujemo kot očeta.

Kar Ga je še posebej približalo našemu srcu in vilo v našo dušo žalost in sočustvo, je bilo njegovo vzorno družinsko življenje. Mi ljubimo in spoštujemo teško preizkušeno Kraljico Marijo, kot vzorno mater in soprogo, ljubimo z vso priletnostjo in udanostjo Njegove vzvišene sinove in srce se nam trga, ko pomislimo na bol, ki jih je zadel. Velikostni izrazi ljubezni in vdanosti v teh težkih dneh naj bodo tudi Njim v oporo in skromno tolažbo.

Kot največji Sin Svojega naroda, je bil tudi največji Jugoslovjan in patriot. Kdor koli je prišel z Njim osebo v dotiko, je bil naravnost prevzet Njegove vroče ljubezni do domovine. Najtežje delo za domovino se je zdelo človeku lahko, ko se je vrnil očiščen in obdoren od Njega. Njegovo srce je bilo kakor velik ogenj ljubezni za narod, ki je ogreval vsakogar, ki je prišel z Njim v dotiko. Ali, kakor da je v tajni knjigi usode zapisano, da mora taka neizmerna ljubezen položiti samo še eno žrtev, ki je nje vredna, da mora mučenško preliti svojo srčno kri za blagor domovine, tako je tudi On padel kot mučenik za svoj narod. Poslednji utrip Njegovga srca, poslednja Njegova misel je bila posvečena Njegovi zemlji in poslednje sporočilo, katero nam je dal, so bile Njegove besede, ki bodo šle od pokolenja do pokolenja, ki bodo dragocen amanet vsem sedanjim in bodočim Jugoslovjanom: »Čuvajte mi Jugoslavijo!« In, ko se v brezmejni boli poslavljamo od svojega Kralja in Očeta, mu ne moremo položiti lepšega venca na Njegovo prezgodnjo krsto, kakor da vsi prisegemo v tem svečanem trenutku, da bomo to Njegovo oporoko izpolnjevali in izpolnili, če bo treba, tudi s svojo zadnjo kapljico srčne krvi. Prisegamo Ti, Veliki Mučenik, da bomo čuvali Jugoslavijo, tako nam Bog pomaga!

Spavaj sladko v Svojem hladnem domu, Oče naš dragi! Jugoslovanski narod bo bdel, da Ti nikdo več Tvojega večnega miru ne moti.

Večna Ti slava in hvala!

Tužni zbor!

Ne bili bi vredni spomina Velikega Pokojnika, ne bili bi vredni sadov Njegovega gigantskega življenjskega dela, če bi v teh turobnih dneh, ko nam žalost in gnev razjedata ranjeno dušo klonili z duhom in obupali nad samim seboj. Nikdar v svoji zgodovini se nismo čutili tako močne, tako edine, tako pripravljene na vse žrtve, kakor prav v tem trenutku. Iz debela Karagorgjevičev je poglana sveža veja, mlada sicer ali krepka, ki ne bo zatajila debela, iz katerega je vzrasla. Ta zelena, nam svetlejša dneve obetajoča veja je naš novi Kralj Peter II. Tragični dogodek Ga je postavil v zgodnji mladosti na slaven prestol Karagorgjevičev. Mlad po letih je postal up in nada jugoslovanskega naroda. Niemu bo odslej veljala naša neomajna zvesoba in udanost. Narod, ki je z vso ljubeznijo in milino imenoval dosedanjega prestolonaslednika »našega Peterčka«, bo to svojo ljubezen v podvojni meri prenesel na sedanjega Kralja. Ko je mladi Kralj prvič stopil v Svojem vzvišenem dostojanstvu na jugoslovansko zemljo na Jesenicah, Ga je poleg tisoč ljubečih src pozdravil na postaji velik transparent, s katerim je dal narod odgovor na poslednje besede blagopokojnega Kralja in zagotovilo novemu Kralju: »Mi čuvamo Jugoslavijo!« In tudi sedaj, v teh svečanih trenutkih, so vsa naša srca strnjena v vroči ljubezni in udanosti do našega mladega Vzvišenega Kralja, do Jugoslavije. V vseh naših srcih kinj proti nebu vroča molitev, da bi usoda naklonila našemu Kralju, da bi bil Svojemu Vzvišenemu Očetu enak po vrlinah duha in srca, da bi pa bil srečnejši od Njega.

Naj čujeta Zemlja in Nebo prisego naše neomajne udanosti in zvestobe Kralju Petru II. in naši domovini Jugoslaviji!

Živio Kralj Peter II.!

Živio Visoki Dom Karagorgjevičev!

Zivela Jugoslavija!

G. ban je moral svoj govor večkrat prekiniti. Globoko ganjenega so ga zaradi neizmerne bolelosti polile solze. Ko je zaključil svoj govor z vzkliki Nj. Vel. kralju Petru II., vsemu kraljevskemu domu in Jugoslaviji, se je vsa tisočglašna množica na prostranem Kongresnem trgu trikrat po vrsti kakor en moč odzvala: živio! živio! živio! Bila je veličastna prisega zvestobe mlademu kralju in vseh kraljevski hiši in pa glasn opomin vsem našim nasprotnikom, da je naš narod bolj enoten in strnjen kakor kdaj prej.

Godba je zaigrala državno himno, ki so jo zopet vsi poslušalci odkritih glav in s tem je bila veličastna žalna komemoracija, kakršne Ljubljana še ni in je najverjetneje tudi ne bo nikdar več videla, končana in množica se je mirno in dostojanstveno razšla.

Žalovanje v Kamniku

Kamnik, 17. oktobra. Ob nešteti dokazih globokega sočutja in velike potrtosti, s katero je naše ljudstvo sprejelo vest o bridki izgubi dobrega vladarja, šele človek začuti, kako ljubi domovino. Preprosti možje in žene, ki prihajajo z dežele v mesto, ihtet in s solzami v očeh, govore o smrti vladarja. Naš človek je cenil in spoštoval svojega kralja kot vojskovodjo in voditelja naroda, ljubil pa je v njem predvsem njegovo osebnost. Človeka najplemenitejšega srca in velike ljubezni kakršnega je spoznal bodisi, ko se je vozil skozi naše kraje na lov v Kamniško Bistrico in prijazno vračal pozdrave, bodisi, ko se je prav po domače pogovarjal z lovci in delavci in z zanimanjem poslušal našo lepo narodno pesem, ki so jo lovci v zboru zapeli pred njim.

Povsem razumljiva je potem velika žalost, ki je zavladala zlasti v kraljevem lovišču v Kamniški Bistrici. Iz planinskega doma v Bistrici, kjer je bilo vedno živahno in veselo, vzhaja črna zastava, kraljevi dvorec onkraj izvira je zavil v žalost zaradi izgube gospodarja. Na vrhu Brane, ki kraljuje nad prostornim lovščem, se vije črna zastava, ki so jo postavili kamniški planinci. V megli in viharju so videli v slobočnem vrhu črno drugo zastavo.

v spomin vladarju, ki je tolikanj ljubil naše planine. Občina Kamnik je poklonila krasen venec, ki ga bodo lovci položili na krsto vladarju-lovcu kot zadnji pozdrav z Kamniških Alp. Venec iz smrečja, ki pomeni goščavo, iz mahovja, ki označuje nizavo in planink, ki so simbol višine, bodo nosili pri pogrebu v Beogradu kraljevi lovski čuvaji iz Kamniške Bistrice.

Kamniška društva se v globoki žalosti zbirajo k žalnim sejam in spominskim slavnostim za blagopokojnim kraljem. Sokoli so se sestali v čitalni dvorani, ki je bila mnogo premapna za vse občinstvo. V toplih besedah sta govorila starosta br. Vedlin Stane in prosvetar br. Lojze Peterlin.

S kraljem in o atentatih

Zanimivi spomini češkega publicista na poset kralja Aleksandra na Bledu in na lov v Kamniški Bistrici

»Lydove, Noviny« priobčujo v nedeljski številki izpod peresa Julia Smitta zanimivo spominsko črtico pod naslovom: »S kraljem in o atentatih«. Črtico ponatiskujemo v celoti.

Čudno tragično aktualnost je dobil danes ob nepričakovanem dogodku v Marseilu spomin na srečanje z jugoslovanskim kraljem Aleksandrom I. v njegovi poletni rezidenzi. Govorila sva o atentatih. Bilo je leta 1932., ko sem na posredovanje bivšega tiskovnega atašeya pri jugoslovanskem poslanstvu Klučiča navezoval prve filmske stike z Jugoslavijo. Ključič je bil v dobrih odnosih z našimi revolucionarji, sodeloval je z nami pred vojno in po vojni, govoril je gladko češko in spadal k neznatnemu številu tučev, ki so dobro poznali naše razmere in naše ljudi. Najin pogovor je nanesel na načrt praktične izgradnje slovanske filmske vzajemnosti. Iz tega se je kmalu porodila misel posetiti Beograd, navezati stike s to ali ono veliko firmo in opozoriti na naše načrte vladne činitelje.

Stvar se je razvijala uspešno. Ker je ravnatelj A. B. ing. Reichel tudi Jugoslovjan, nam je poleg tega pomagala njegova srbščina in njegovo poznanje razmer v Jugoslaviji. In ker je bil v Jugoslaviji baš izdan filmski zakon, ki je odredil izvestno distribucijsko kvoto jugoslovanskih filmov, smo upali na dober uspeh.

Na pot smo krenili 27. julija 1932 z ing. Reichelom, dr. Polednikom kot tehnikom zvočnega snemanja in filmskim operaterjem Blažkom v spremstvu G. Klučiča. Predno smo se pa osebno sestali s kraljem, smo stopili v stik s firmo »Prosvetni film«. Posneli smo lepo jugoslovansko reportažo z vrvenjem po ulicah, s cigani, muzikanti s konakom in mošejo z odoikom, s pohodom kraljeve telesne garde na Topčider, z vojaškim orkestrom pod vodstvom kapelnika Stepanka, s pogledi na mesto s Kalemegdana in z županovim govorom, s katerim smo bili sprejeti na magistratu.

Zvečer smo se pa odpravili z bivšim ministrom dr. Čedo Mihajlovičem kot gostje na Bled. Sprejemno zvočno aparaturo smo vzeli s seboj, kajti namen »Prosvetnega filma« je bil posneti prizore s kraljevo rodbino, na češkoslovaško javnost naslovljene besede kralja Aleksandra in besede prestolonaslednika Petra, zdaj kralja Petra II., ki je bil starosta jugoslovanskega sokolstva. Na večeru Češkoslovaško-jugoslovanske lige, ki se ga je udeležil naš poslanik dr. Plieder, smo vse pripravili in v nedeljo 21. julija smo se napotili v goste h kraljevski rodbini.

Kralj nas je sprejel na vrtu, lepo razprostranjenem se nad jezerom in pod visokimi grebni Triglavu. Kraljica se je igrala malo dalje z otroki, ki so bili zaposleni z gradnjo otroške železnice. Kralj je pokazal veliko zanimanje za naše načrte, pogovor je nanesel tudi na izbiro teme, ki bi se naša našla na Jugoslavijo in bi mogla vzbuditi mednarodno zanimanje. Vprašal sem ga, kaj bi rekel o filmu na temo iz leta 1914., o filmu s sarajevskim atentatom. Kralju se je zasenčil obraz.

— Ne... morda naklete kaj drugega... kaj drugega, ne pa z atentatom...

— Snov se mu je zdelo poleg tega preveč politična in še enkrat je pripomnil v srbščini:

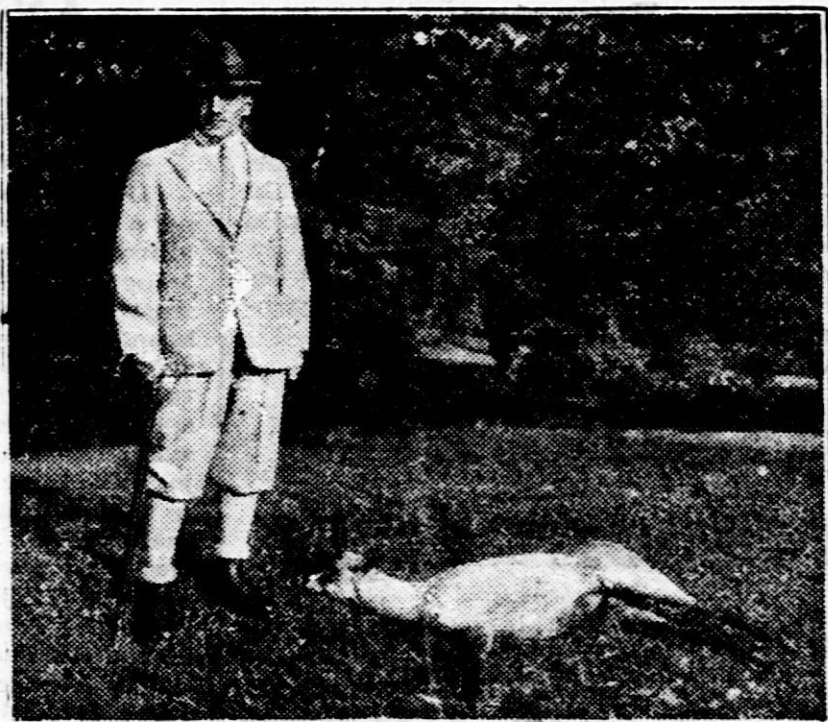
— Opustite to... opustite to...

Radi smo opustili to snov tem bolj, ker je bila itak samo plod trenutnega navdahnjenja in ker smo se takoj zavdali, da ta snov še davno ni zrela za film. Ta čas pa so naši tehnični dovršili priprave za filmanje. Kamera in zvočni aparaturo sta bila pripravljena, elektromotor je že brnel in prestolonaslednik Peter je izrekel v sokolski čepici pred mikrofonom kratko zdravico češkoslovaškim Sokolom.

Popoldne smo bili znova povabeni h kralju in z zvočno aparaturo smo posneli nagovor kralja v svečani uniformi na našega poslanika dr. Pliedra, nagovor politične vsebine. Na kraljevo povabilo smo se odpravili istega večera z dvornim avtomobilom v Kamniško Bistrico, kamor smo prispe-

li zvečer in prenočili v koči. Naš poslanik je bil zadržan in tako smo se odpeljali samo s filmsko opremo. Že prejšnji večer se je lovsko osebje pripravljalo na lov v tem slikovitem kraju na avstrijski meji. Gore, ki smo jih videli takoj nad ozko sotesko, kjer stoji preprosta lesena hišica, že pripadajo sosedni državi. Bil je krasen dan in zgodaj jutraj je prispel kralj s kraljico in lovskim spremstvom. Takoj so odirili na konjih, ob dveh so se hoteli vrniti.

Nisem se udeležil lova, ki je bil zelo naporen. Udeležil se ga je samo naš filmski štab z ing. Reichelom. Jaz sem dal prednost pogovoru z generalom Aco Dimitrijevičem in dr. Mihajlovičem sredi mirne alpske prirode, na katero je bil iz kočje krasen razgled. Govorili smo o problemih svojih držav, spominjali smo se na vojno, slišal sem mnogo podrobnosti o kraljevem življenju.

nu, o njegovi rodbini in okolici in tako nam je hitro minil čas do druge ure, ko bi se morali po programu lovci vrniti. Šele okrog ene smo slišali iz daljave zamolkle strele, ki so pozneje utihnile. Končno je bilo že pol treh, o kraljevski družini pa še ni bilo duha ne sluha.

Začelo me je skrbeti, zdelo se mi je, da bi moralo biti za kraljevo varnost bolj poskrbljeno. Omenil sem generalu Dimitrijeviču, da so že ob našem prihodu na Bled pustile straže brez vsakega pregleda naš štab s 6 ali 7 velikimi kovčeki h kralju. Čeprav bi mogli v njih pripeljati bogve kaj. Zvočna aparatura je itak močno podobna strojni. In tu v teh soteskah gonjaki niti niso bili uslužbenci kraljevih lovišč, temveč kmetje, nekateri s puškami. In kako bi moglo za kraljevo varnost v teh divjih gorah skrbeti njegovo maloštevilno spremstvo. Zakaj se kralj še ne vrne?

Moj nemir je delil tudi dr. Mihajlovič. General je naju pomiril: To je stvar zaupanja. Sicer so pa očitno šele zdaj izsledili divjad in izpremenili prvotni program. — Ta neomajni mir generala, tipičnega vojaka srednje postave izredno simpatičnega obraza, ta zaupljivi mir vojaka, ki ve, da se smrti ne izogneš, pa naj te čaka tu ali tam, mi je prišel na misel tudi te dni, ko se je po prvih vesteh o atentatu na kralja Aleksandra govorilo tudi o smrti generala Dimitrijeviča.

Dr. Mihajlovič se je dal pomiriti. Ko je minila tretja ura, se je končno vrnil tudi kralj s soprogo, s spremstvom in lovskim blagom sedmih gamzov. Obed je bil že pripravljen, vsi smo bili povabljeni, mene je pa kralj odlikoval celo s tem, da sem sedel na njegovi desni strani. Kralj Aleksander je obujal mnogo spominov na svoj poset Češkoslovaške in v šali je priznal, da mu je pri posetu v Plzni tako dišalo naše pilsko pivo, da ga je popil po četrtem vrčku še peti vrček. Z globoko prisrčnostjo se je spominjal prezidenta Masaryka, zelo ga je zanimalo, da sem bil nekoč kot urednik »Časa« med Masarykovimi sotrudniki in veseli se je, da pride jeseni k prezidentu na lov na jerebice. Ko sem istega leta poleti, v času ko je bil pri njem v gosteh tudi čikaški župan Čermak, pravil o tem prezidentu v Bystrici, sploh ni vedel za nameravani lovski izlet kralja Aleksandra.

Sicer sem bil pa tudi jaz sam o lovskih zadevah zelo slabo poučen. Blamiral sem se med pogovorom s kraljico s tem, da sem ji zatiral, da pri nas na Češkoslovaškem gamzov ni, kar je ona odločno zanimala. Bila je v tem pogledu doba poznavalka. Ti

gamze je tisti dan podrla ona. Enako zanimanje je pokazala tudi za vse, kar je bilo v zvezi s filmom in fotografijo. Živahno strokovno debato sva vodila tudi o tem, ali je boljši Leica ali Contax, ki ga je sama rabila. Tudi kralj sam si je z zanimanjem ogledal našo zvočno aparaturo, ko je bil obed kon-

Na Jesenicah pred 12 leti

Kako so Jeseničani sprejeli in pozdravili 1. 1922 kraljevske svate

Jesenice, 17. oktobra.

Preživljamo dneve globoke žalosti ob tragični smrti našega velikega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Vse mesto je ovito v črne zastave, trgovske izlozbe so okrašene s slikami in liki ljubljene vladarja, občinstvo pa hodi pod silnim dojmom narodne nesreče ves dan po mestu zamišljeno in zaskrbljeno. V tem pustem jesenskem času, ko se s podvojeno silo kaže na vseh ljudeh bol — v tem času se spominjamo onega krasnega solnčnega junjskega dneva pred dobrimi 12 leti, ko se je naše mesto kopalo v morju jugoslovanskih trobojnic, ko je po vseh cestah in ulicah valovilo praznično življenje, ko so Jeseničani srečni in ponosni s petjem in godbami sprejemali kraljevske svate.

Bilo je sredi junja 1. 1922, ko je naš ljubljani kralj Aleksander nastopil ženinotvansko potovanje po Sloveniji s svojo vzvišeno kraljevsko življenjsko družico Marijo in se z njo z Jesenic odpeljal na Bled.

Jesenice so doživele že mnogo velikih in pomembnih sprejemov. Tu mimo, so prihajali prestolonasledniki in vladarji bivše monarhije. Veselo in navdušeno smo Jeseničani sprejemali češkoslovaške parlamentarce, slovaške Sokole, francoske bojevnike, naše izseljence, ki so v velikih skupinah prihajali iz Amerike in Nemčije na obisk v staro domovino, toda takega sprejema, kot ga je takrat na Jesenicah doživel mladi kraljevski par, ni bil deležen še nihče.

Na postaji so ga pričakovale tisočglašne množice, ki so došle iz vsega sreza. Igrale so godbe, odmevale so nacionalne pesmi, vrstili so se pozdravi in govori, narod je vriskal od ponosa in sreče, da more pozdraviti na svojih tleh svojega narodnega vladarja in njegovo mlado kraljevsko družico. Kraljevski par je brezskrbno in z radostjo sprejemal čestitke, se prijazno razgovarjal s predstavniki občine, društev in korporacij in vsakemu bratsko stisnil roko. Ko je v svetlem in trobojnkami okrašen vlak vozil s postaje proti Bledu, so se stopnjevale navdušene ovacije in orkan in so se šele polegale, ko je vlak izginil v daljavi.

Ovacije kraljevskemu paru so prihajale iz iskretnih src ljudstva, ki je znalo ceniti velike napore junaškega kralja v balkanski

Žalna seja gozdovnikov

V torek dne 16. oktobra se je vršila žalna seja, da se tudi gozdovniki poklonimo marmom Velikega kralja.

Brat starosta Kozinc — jugoslovanske gozdovniške lige — je ob 7 in pol otvoril žalno sejo. Orisal je delovanje kralja Aleksandra I., podčrtal njegovo najlepšo idejo miru, ki je tudi najvišji in najplemenitejši cilj Setonovih gozdovnikov vsega sveta. Nadalje se je spomnil tragedije v Marseilu, ki je s težko bolestjo padla v srca vseh gozdovnikov in to tem bolj, ker je bil viteški in mirotvorni kralj podan v Francijo, da krona svojo lepo dejo.

Gozdovniki kličemo svojemu pokojnemu kralju in bratu »Slava!«

Skenilo se je, da se gopodu dr. Andjelino, ministru za telesno vzgojo v Beogradu, odposlje naslednja brzojavka: Jugoslovanska gozdovniška liga se klanja manom velikega kralja, pobornika miru in ljubitelja prirode in Vas prosimo, da tolažite naše sožalje na najvišjem dvoru. Mir z Vami! Kozinc, starosta J. G. L.

Naša največja želja je, da se polagoma možno izvede mednarodno razoroženje, da se vrše krajevni narodni in mednarodni trgovski ter politični stiki v smislu splošnega bratstva! Da se to pospeši, priporočamo revizijsko metodo, po kateri se poučuje sedaj svetovna zgodovina.

Čuvajte, čuvajmo Jugoslavijo!

Obrotniki svojemu mrtvemu zaščitniku

Trbovlje, 17. oktobra.

Poleg naših trgovcev so v zadnjih dneh vsenarodne žalosti in tuge tudi naši obrtniki izkazali svojo veliko ljubezen do svojega mrtvega zaščitnika, viteškega kralja mučenika. Sleherna obrtna delavnica v naši črni dolini ima svoj oltarček v oknu, ki prica, da je strašna tragedija v Marseilu poleg drugih slojev in stanov tudi obrtniški stan silno pretresla.

Toda naši obrtniki so hoteli še skupno izkazati svojo ljubezen in žalost nad smrtjo nepozabnega narodnega kralja. Društvo jugoslovanskih obrtnikov v Trbovljah, v katerem so vključeni skoro vsi tukajšnji obrtniki, je sklicalo večerj popoldne v običajni posvetovalnici žalno sejo, odnosno zborovanje, na katerem so naši obrtniki dostojno počastili spomin viteškega kralja mučenika.

Društveni podpredsednik G. Guček je v presunljivih besedah obsodil zločinsko zalego, ki je uničila dragoceno življenje našega junaškega, viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Jugoslovansko obrtniško cele države objokuje prerano smrt svojega viteškega zaščitnika ter se zaklinja, da bo skupno z ostalimi stanov in sloji v največji narodni solidarnosti zvesto izvrševalo oporoko velikega kralja: »Čuvajte Jugoslavijo«. Padel nam je največji in najzvestejši čuvar Jugoslavije, zato je na nas, da obdamo verno in budno neokrnjeno njegovo dragoceno in v njegovo srčno krvjo zapetostno zapuščino: »Veliko Jugoslavijo«. Društvo jugoslovanskih obrtnikov prisega ob njegovem preranem grobu v globoki tudi in žalosti, da bodo jugoslovanski obrtniki zvesto in skrbno čuvali

član z veselo lovsko pesmijo gonjačev.

A po dveh letih... Ne morem si tega nikakor razlagati, najgloblje so se mi pa vtisnile izmed vseh pogovorov med takratnim posetom Jugoslavije za ves poznejši čas v spomin kraljeve besede: Ne... ne... kaj drugega, ne pa z atentatom.

in svetovni vojni, ki je z zmago srbskega orožja prineslo nam osvobodjenje in ujednjenje. V vsej burni dobi od aneksije Bosne in Hercegovine po Avstro-Ogrski pa do svetovne vojne, torej v dobi nacionalnega preporeda, je mladina pela srbske, hrvatske in bolgarske nacionalne pesmi in čakala na zarjo narodnega osvobodjenja. S prihodom mladega kraljevskega para je dosegla jeseniška nacionalna mladina simbol svojega hotenja — pozdravila je svojega vladarja, ki ga je v duhu spremljala na vseh potih za časa balkanske in svetovne vojne.

Od tedaj pa je kraljevski par vsako leto prihajal na Bled in se vozil od tam z avtom skozi Jesenice v Mojstrano, Radovno in Krmo, da se na lovu med visoko gospodo in preprostim narodom v veličastni veleogorski prirodi odpotuje in si nabere novih moči za velike vladarske naloge. Mirno in brez vsakih skrbi se je vozil skozi gore in bele trave in vasi. Ovdod so bile vse straže, ker je ljudstvo ljubilo svojega vladarja in videlo v njem poroka za prihod lepših in srečnejših dni. Najbolj pa je bila srednja mladina, kadar je videla vladarja, ko se je vozil tod mimo. Rad je ustavljal avto, da je malo pokramljal z otroci, jih božal in jim pri odhodu prijazno odzdravil z roko.

Tega dobrega vladarja ni več. Padel je od zločinske roke, najete od tistih, ki jim narodno ujednjenje, konsolidacija države in evropski mir ni šel v račun. Toda spomin na velikega kralja nad narodom ne bo nikoli zamrl in bo živel, ko bo sledove za velikimi možmi sedanosti že davno zabrisal čas.

Jesenice so že nad teden dni v črni. Tužni so dnevi še bolj kot na pramkih mrtvih. Rože, venci, zvonjenje zvonov vsako uro in vsak dan, lučke od slikah velikega heroja in zastave, ki vibrirajo njemu v zadnje slovo, vse to dokazuje veliko bolelost, ki nas je zadel s smrtjo največjega Jugoslovana.

V petek so ogromno množice sprejele na kolodvoru mladega vladarja, toda s solzami v očeh. Ljudstvo je radostno pozdravljalo mladega kralja, sina velikega očeta. Toda še nikdar se nista nikjer tako ganljivo menjavala bol in radost kot ob tem prisrčnem sprejemu, ko smo vedeli, da se v istem času vrača mrtvi kralj skozi Mešinsko ožino proti svojemu morju.

vali oporoko, ki jo je veliki nesmrtni pokojnik izustil umirajoč: »Čuvajte Jugoslavijo!« Svoj govor je zaključil s »Slava« klici viteškemu kralju Zedinitelju in z vzklikom »Naj živi naš mladi jugoslovanski kralj Nj. Vel. Peter II.« Zbrani obrtniki so spremljali vzklikle govornika s spontanimi vzklici.

Društveni tajnik G. Škoberne je v lepih, v srce segajočih besedah slikah neizmerno ljubezen blagopokojnega viteškega kralja do svojega delovnega ljudstva. On je bil tisti bleščeti svetilnik na otoku sredi razburkanega morja, v katerem je naša narodna ladja videla svojo rešitev. Blagopokojni viteški naš vladar je bil naš narodni ponos in naša narodna svetinja, je pravi oče svojega naroda. Bil pa je tudi pravi apostol miru ne le na Balkanu, marveč v celi Evropi, saj se je bolj kot katerikoli drugi vladar zavedal, da vodi pot k blagostanju človeštva le potom pomirjenja in prijateljstva med vsemi narodi sveta. In blagostanje in mir svojemu ljubljemu narodu ustvariti je bila neskončna želja in najvišji cilj velikega viteškega kralja-mučnika.

Saj je to veliko in ljubeče kraljevsko srce mučenško izkrcavalo. V neskončni žalosti in nezmerni tugi stoji ves jugoslovanski narod ob grobu svojega nepozabnega viteškega kralja. Objubljamu mu ob preranem grobu, da bomo zvesto čuvali Jugoslavijo, njegovo veliko tvorbo in da bomo krepko in z vsemi silami podpirali v delu njegovega prvorojca Nj. Vel. kralja Petra II., ki naj živi!

S »slava« klici novemu kralju Petru II. so obrtniki zaključili lepo žalno svečanost.

Žalna seja Ljubljanskega kluba. »Uprava Ljubljanskega kluba se je sestala dne 16. t. m. zvečer na svečano žalno sejo, da se na dostojen način pokloni nesmrtnemu spominu našega blagopokojnega ljubljanskega vladarja. Seje so se udeležili vsi v Ljubljani navzoči člani uprave. Podpredsednik kluba g. dr. inž. Milan Vidmar je imel svečan komemorativen govor, v katerem je poudaril neizmerno nesrečo, katere je zadel našo državo in naš narod z mučenško smrtjo viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je padel kot žrtev odvratnega zločina. Dolžnost nas vseh je, da v teh žalostnih in resnih časih vsak po svoji moči doprinesemo, da ohranimo neomajno naše državno edinstvo in da se izpolni poslednje povelje našega viteškega kralja. Maršlatu kraljevega dvora je klub poslal sožalno brzojavko.

Društvo državnih upokojencev in upokojenk v Ljubljani je imelo dne 17. t. m. ob 6. uri zvečer v društveni sobi na Miklošičevi cesti št. 22 žalno sejo. Društveni predsednik višji davčni upravitelj v p. Makso Lilleg je v svojem govoru izrekel globoko obžalovanje zaradi pretrajšve tragične smrti Njegovega Velicanstva kralja Aleksandra I. v njegovi vzvišeni misli za mir in obsodil s studom ta gnusni teroristični čin. Končno je želel v neomajni udanosti vso srečo na življenjski poti nasledniku mlademu kralju Petru II. Poslana je bila že pred dnevi žalna brzojavka maršlatu dvora v Beograd. Društvo zastopa pri pogrebnih svečanostih v Zagrebu občinski župan.